

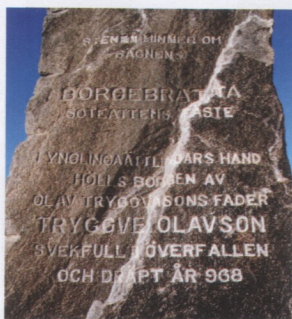
Märkligt fornfynd gjort på Tryggö

En gravplundrare fann ovärderligt historiskt fynd i röset på Tryggö för 130 år sedan men det hela hemlighölls under ett sekel.

Bland alla de märkliga föremål på Vikarvets museum i Lysekil finns ett fynd som kan sägas påverka Sotenässets historia på ett dramatiskt sätt. Bakgrunden är den att folktraditionen velat göra gällande att den norske fylkeskungen Tryggve Olavson ligger begravd på toppen av Tryggö. Emellertid fanns tidigare inga bevis och när röset renoverades av Vikarvet i början av förr århundradet fann man endast en tom grav. En gravplundrars fynd bekräftar emellertid sagornas sanningshalt.

Dräpt år 968

Intill bron vid Hovenäset ligger ett berg vars väggar brant och dramatiskt stupar ner i Klevekilen. Det kallas Berget Bratta och här har Vikarvet rest en minnessten över vikingahövdingen Tryggve. Texten lyder: "Stenen minner om sagans Borgen Bratta. I ynglingaättlingars hand hölls den av Olav Tryggvasons far Tryggve Olavson. Svekfullt överfallen och dräpt år 968."

Bakgrunden var således att en lokal kung, Tryggve, bodde här med sin maka, Astrid. Från toppen av berget kan man mycket väl förstå ställets strategiska betydelse. Härifrån ser man långt ut över västerhavet och nedanför finns en perfekt skyddad hamn. Tryggve hade emellertid kommit i konflikt med några som gjorde honom makten stridig. I försåt mördades han och enligt sagan tvingades drottningen fly norrut mot Strömstadstrakten, där hon födde sonen Olav.

Efter en tids fångenskap i Ryssland kom Olav som yngling till de engelska öarna där han blev bekant med kristendomen. Han kallades senare hem till Norge, enade landet, blev dess kung och kristnade folket. Olavs tid vid makten blev emellertid kort, han stupade i strider mellan å ena sidan dansk/svenska styrkor och sina egna norrmän på den andra. Olav var född någon gång runt 968-69 och dog i sjöslaget vid Svolder, troligtvis beläget i Kattegatt, år 1000.

Två tusen år gammal på Trygges tid

Varför en lokal kung skulle gravsättas i ett gammalt bronsåldersröse, som ju redan var två tusen år gammalt när Tryggve dog, låter ju märkligt. Platsen var emellertid strategiskt betydelsefull då all båttrafik norr/söderut, till och från Norge, gick här förbi. Alla sjöfarare skulle för eviga tider påminnas om Trygges storhet. Att stället är av sällan skådad skönhet kanske även har betydelse, men mest troligt är nog att röset spelat stor roll för navigeringen till sjöss under många sekel, då det är klart synligt på mycket långt håll. Att tjänstgöra som sjömärke i tretusen år och som minnesmärke, i tusen år, över en stupad

vikingahövding är sannerligen ingen dålig dubbelroll för en stenhög att fylla.

Fyra unga pojkar

Så här spännande börjar Vikarvets museiföreståndare Karl-Villy Jonsson sin berättelse om hur det gick till när några ungdomar gjorde det märkliga fyndet från kung Trygges tid:

-Det var en bror till min mormor, Karl

Samuelsson hette han, som fick reda på att röset på Tryggö raserats. Han och tre andra Smögenpojkar rodde dit och grävde sig ner genom stenröset.

Karl blev senare i livet storsamlare, kanske började hans passion en dag för ungefär 130 år sedan uppe på toppen på Tryggö.

-Allra längst ner, strax utanför stenkistan, fann han en vikingatida spjutspets.

För att dölja fyndet stoppade Karl ner den i stövelskaftet och drog byxorna över, berättar Karl-Villy vidare. När Karl dog tog den äldste sonen över spjutspetsen men visade den aldrig för någon. När han i sin tur dog skänkte hans änka spjutspetsen till Karl-Villy.

-Jag stoppade undan den i museets arkiv och där glömdes den mer eller mindre bort.

Skrattar bäst som skrattar sist

I samband med att Dag Stålsjö, känd från de historiska program han producerade för TV på 70-talet, kom till Lysekil för att föreläsa, påstod han att det inte fanns några bevis för att en norsk fylkeskung hade begravts i Tryggö-rör.

-I en paus tog jag honom åt sidan och sade att han hade fel om röset på Tryggö och om att inga fynd gjorts där. Dag gapskrattade och sade att jag hade fel. Men när jag sade att jag hade en spjutspets i museet från vikingatid, som hittats i Tryggö-rör, blev det annan lät i skällan, berättar Karl-Villy.

Dag blev oerhört begeistrad och ville se på den, så han stannade helt resolut kvar en extra natt.

-Han undrade naturligtvis hur jag kunde veta att det rörde sig om ett 1000 år gammalt vapen. Så jag berättade för honom att det kan man se på att vikingarna smidde ihop tre tvinnade järntenar, av olika kvalitet, ungefär som kardelerna i ett rep. Det gör att de olika hårdningarna gav en bra svikt åt järnet.

Chefen berättar

En tid senare ringde chefen för historiska museet i Göteborg och ville komma till Lysekil och besiktiga det sensationella fyndet.

-Han kom upp och tittade på det och bekräftade dateringen. Vid ett annat tillfälle kom en norsk delegation på besök till Vikarvets museum:

"Det här är värt sin vekt i gull", sa den ene besökaren.

"Det är mer värt än gull. Det bevisar att en fylkekong har legat begravd där....och inte vilken kong som helst, utan farn till den store Olav Tryggvason", sa då en annan besökare.